

УДК 327(338)

Гарматій Сергій Васильович

*аспірант спеціальності «Економіка» кафедри економіки та фінансів
Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя*

Harmatii Serhii

Post-Graduate Student of the "Economics" Specialty

Department of Economics and Finance

Ternopil Ivan Puluji National Technical University

ORCID: 0000-0002-2728-7748

**НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ ПІДХОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ
УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО
МЕХАНІЗМУ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УМОВАХ
НЕВИЗНАЧЕНОСТІ
SCIENTIFIC AND PRACTICAL APPROACHES TO RESEARCH
IMPROVEMENT OF THE ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC
MECHANISM OF THE EUROPEAN INTEGRATION PROCESSES IN
CONDITIONS OF UNCERTAINTY**

Анотація. Вступ. Сучасні зовнішні загрози для України, у вигляді військових подій з російською федерацією, ставлять нові вимоги, щодо євроінтеграційних процесів для сучасних національних підприємств та компаній. Пропозиції щодо створення або удосконалення вже існуючих напрацювань організаційно-економічного механізму євроінтеграційних процесів, з врахуванням наукової точки зору провідних дослідників висвітлюється у даній статті. Євроінтеграційні процеси на нашу думку, та думку науковців центру дослідження Разумкова слід починати з найбільш-масштабніших галузей- це галузь енергетики і зараз уже

враховуючи зовнішні загрози у вигляді військової інтервенції сусідньої держави є прерогативні- військова галузь, галузь машинобудування, з врахуванням військового сектору спрямування, а також галузі цифрових та ІТ технологій та агропромислового сектору. У статті представляються елементи організаційно-економічного механізму євроінтеграційних процесів, з врахуванням наукового аспекту, імплементації до відповідних європейських нормативів існуючу українську науково-законодавчу базу, з врахуванням наукових висновків економічних експертів. Створення чіткого організаційно-економічного механізму євроінтеграційних процесів національних підприємств, з врахуванням та приведенням до вимог європейських інституцій, суттєво спростить трансформаційний перехід національних підприємств зі старих стандартів, до сучасних європейських та світових вимог функціонування у просторі ЄС. У статті представлено напрацювання у сфері співпраці у провідних галузях економіки, відбулися ще з моменту підписання Угоди про асоціацію з ЄС, але на нашу думку, військові події внесли суттєві корективи у ці напрацювання. Вдосконалення організаційно-економічного механізму з врахуванням існуючої проблематики зовнішніх загроз та умов невизначеності, коли ситуація змінюється щогодини, є надзвичайно актуальним завданням, Тому не зважаючи на складні умови реалізації даного механізму, всі складові повинні бути реалізовані максимально швидко і по всіх пунктах дорожньої карти євроінтеграційних процесів в сучасних умовах невизначеності

Метою дослідження є сформулювати елементів та складових організаційно-економічного механізму для євроінтеграційних процесів сучасних національних підприємств та компаній в умовах невизначеності та зовнішніх загроз, з позицій врахування наукової складової, економічно-фінансової, нормативно-правової, на паритетних засадах з європейськими партнерами.

Матеріали та методи: 1) нормативно-правове забезпечення щодо євроінтеграційних процесів вітчизняних підприємств та компаній в важливих галузях національної економіки, з можливістю впровадження європейських стандартів; 2) праці вітчизняних та зарубіжних авторів, що провадять свої науково-практичні дослідження у сфері наукового потенціалу, фінансово-економічного та бізнес-співпраці у передових технологіях, щодо запровадження стандартів ЄС для максимального пришвидшення процесу євроінтеграції національних підприємств; у процесі здійснення дослідження було використано наступні наукові методи: теоретичного узагальнення та групування (для характеристики складових організаційно-економічного механізму євроінтеграційних процесів; формалізації, аналізу та синтезу (для елементів організаційно-економічного механізму євроінтеграційних процесів); логічного узагальнення результатів (формулювання висновків).

Результати. У статті проаналізовано етапи процесу проходження євроінтеграційної імплементації національних підприємств за період з 2018 року і по 2023, із врахуванням забезпечення наукової складової, фінансово-економічної підтримки європейських фондів, що забезпечують імплементацію національних підприємств у європейський співпростір, враховуючи вимоги стандартизації європейських інституцій, з врахуванням оновлення нормативно-правової складової, що забезпечить формування організаційно-економічного механізму євроінтеграційних процесів національних підприємств та компаній.

Перспективи. У подальших наукових дослідженнях пропонується зосередити увагу на основних складових організаційно-економічного механізму євроінтеграції національних підприємств із врахуванням всіх вимог сучасності в умовах зовнішніх загроз, та чітких вимог європейських інституцій щодо імплементації та термінів проходження євроінтеграційних процесів для національних підприємств.

Ключові слова: організаційно-економічний механізм; євроінтеграція сучасних національних підприємств і компаній; науковий підхід до євроінтеграційних трансформацій.

Summary. Introduction. Modern external threats to Ukraine, in the form of military events with the Russian Federation, set new requirements for European integration processes for modern national enterprises and companies. Proposals for the creation or improvement of already existing developments of the organizational and economic mechanism of European integration processes, taking into account the scientific point of view of leading researchers, are covered in this article. European integration processes, in our opinion and the opinion of the scientists of the Razumkov Research Center, should begin with the most large-scale industries - this is the energy industry, and now, taking into account external threats in the form of military intervention of a neighboring state, it is a prerogative - the military industry, the engineering industry, taking into account the military sector of direction, and as well as the fields of digital and IT technologies and the agro-industrial sector. The article presents the elements of the organizational and economic mechanism of European integration processes, taking into account the scientific aspect, the implementation of the existing Ukrainian scientific and legislative base to the relevant European standards, taking into account the scientific conclusions of economic experts. The creation of a clear organizational and economic mechanism of the European integration processes of national enterprises, taking into account and bringing them to the requirements of European institutions, will significantly simplify the transformational transition of national enterprises from old standards to modern European and global requirements for functioning in the EU space. The article presents developments in the field of cooperation in the leading sectors of the economy, which have taken place since the signing of the Association Agreement with the EU, but in our opinion, military events have made significant adjustments

to these developments. Therefore, the improvement of the organizational and economic mechanism, taking into account the existing problems of external threats and conditions of uncertainty, when the situation changes every hour, is an extremely urgent task. Therefore, regardless of the difficult conditions for the implementation of this mechanism, it should be implemented as quickly as possible and at all points of the road map of modern European integration processes conditions of uncertainty

The purpose of the study is to form the elements and components of the organizational and economic mechanism for the European integration processes of modern national enterprises and companies in conditions of uncertainty and external threats, from the standpoint of taking into account the scientific component, economic-financial, regulatory-legal, on a parity basis with European partners.

Materials and methods: 1) regulatory and legal support for European integration processes of domestic enterprises and companies in important sectors of the national economy, with the possibility of implementing European standards; 2) the works of domestic and foreign authors conducting their scientific and practical research in the field of scientific potential, financial and economic and business cooperation in advanced technologies, regarding the introduction of EU standards for the maximum acceleration of the process of European integration of national enterprises; in the process of carrying out the research, the following scientific methods were used: theoretical generalization and grouping (to characterize the components of the organizational and economic mechanism of European integration processes; formalization, analysis and synthesis (for elements of the organizational and economic mechanism of European integration processes); logical generalization of results (formulation of conclusions).

The results. The article analyzes the stages of the process of European integration implementation of national enterprises for the period from 2018 to

2023, taking into account the provision of the scientific component, financial and economic support of European foundations that ensure the implementation of national enterprises into the European common space, taking into account the requirements of standardization of European institutions, taking into account the updating of the regulatory and legal component, which will ensure the formation of the organizational and economic mechanism of the European integration processes of national enterprises and companies.

Prospects. In further scientific research, it is proposed to focus attention on the main components of the organizational and economic mechanism of European integration of national enterprises, taking into account all the requirements of modernity in the conditions of external threats, and the clear requirements of European institutions regarding the implementation and terms of European integration processes for national enterprises.

Key words: *organizational and economic mechanism; European integration of modern national enterprises and companies; scientific approach to European integration transformations.*

Постановка проблеми в загальному вигляді. Євроінтеграція сучасних національних підприємств та компаній є достатньо актуальним завданням для розвитку та динаміки провідних галузей економіки України. Більш того зовнішні загрози та умови невизначеності повинні тільки пришвидшити євроінтеграційні процеси для національних підприємств та компаній, і розроблена та вдосконалення існуючих аспектів організаційно-економічного механізму євроінтеграційних процесів, допоможе як «дорожню карту», максимально покращити кореляцію у економічному, організаційному, нормативно-правовому аспекті імплементувати європейські стандарти та вимоги для повної євроінтеграції національних підприємств та компаній у простір ЄС та світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій Дана проблематика є досить актуальна, тому дослідженню присвячено чимало наукових праць, а саме у науковій праці [1] автори Біла І.С. та Салатюк Н.М., досліджують світовий досвід регулювання підприємництва, та стандарти європейських країн щодо ведення бізнесу; у науковій праці [2] авторами Денисенко М.П., та Будякова Л.Ю., Волощук Ю.В., досліджено навчання персоналу українських компаній зарубаному досвіду менеджменту; у статті [3] авторами Стояненко І.В, Біленко Я.В., досліджено розвиток малого та середнього бізнесу в країнах ЄС; у науковій праці [4] досліджено світові моделі державного управління: досвід для України, під загальною редакцією Ю.В. Ковбасюка, С.В. Загороднюка, П.І. Крайніка; автором Король С.П. [5] представлено сучасні тенденції розвитку малого бізнесу в країнах ЄС; аналіз джерела [6] авторів Носиком О.А., досліджує новітні підходи управління персоналом, із використанням досвіду ЄС: науковець Рудік Н.М. [7], досліджував економічне врядування в ЄС: із джерела [8] офіційного сайту євроінтеграційного порталу, ми систематизували наукові підходи у процесах євроінтеграції національних підприємств; у джерелі [9] аналізуються дослідження євроінтеграційних процесів аналітиків Центру досліджень Разумкова; у [10] іноземними науковцями Enders Z., Enders M. досліджено інтеграцію; фінансового ринку та взаємодія всіх фінансових структур в ЄС; зарубіжні науковці Fox A., Evrich J. [11] досліджували досвід самоврядування європейських громад; Langer A., Eurich J., [12] вивчено досвід інновацій у соціальний сервіс, які є напрацювання у ЄС; у джерелі [13] представлені висновки із зустрічей європейських аналітиків, щодо застосування інноваційних технологій для сервісних платформ; науковець Putra F. [14] представляє у своїй праці досвід управління кризис-менеджментом у країнах ЄС; європейські науковці Navas A., Monar G. [15] представляють дослідження по застосуванні соціальних інновацій впроваджені у цифрові технології країн ЄС; у джерелі [17] представлено

реалізації європейської програми ERIP; у джерелі [18] представлено заходи, щодо активізації дій ЄС у плані зміцнення обороноздатності.

Формулювання цілей статті. У даній статті ціллю є представлення існуючих наукових підходів до формування елементів організаційно-економічного механізму євроінтеграційних процесів підприємств та компаній національної економіки.

Виклад основного матеріалу. Аналіз наукових праць та видань до подій які відбулися 24.02.2022 року в Україні, а саме військове вторгнення російської федерації на територію нашої країни, актуальний в контексті порівняння існуючих напрацювань в євроінтеграційних процесах національних компаній, оскільки всі правила «гри», на світовому, європейському та національному просторі змінилися. Як відомо ще у 2014 році, після Революції гідності Україна обрала шлях євроінтеграційних процесів. Впродовж багатьох років держаними інституціями було розроблено та і продовжується вдосконалювати організаційно-економічний механізм для інтеграції як виробничої сфери, соціально-економічної, трудової, енергетичної, та інших сфер в євроінтеграційний простір. Оскільки наша держава достатньо цифро візована, то створено портал, де розміщено, і постійно оновлюється інформація, щодо євроінтеграційних процесів.

На рисунку 1 представимо інтерфейс державного порталу, щодо євроінтеграційних процесів всіх сфер національної економіки.

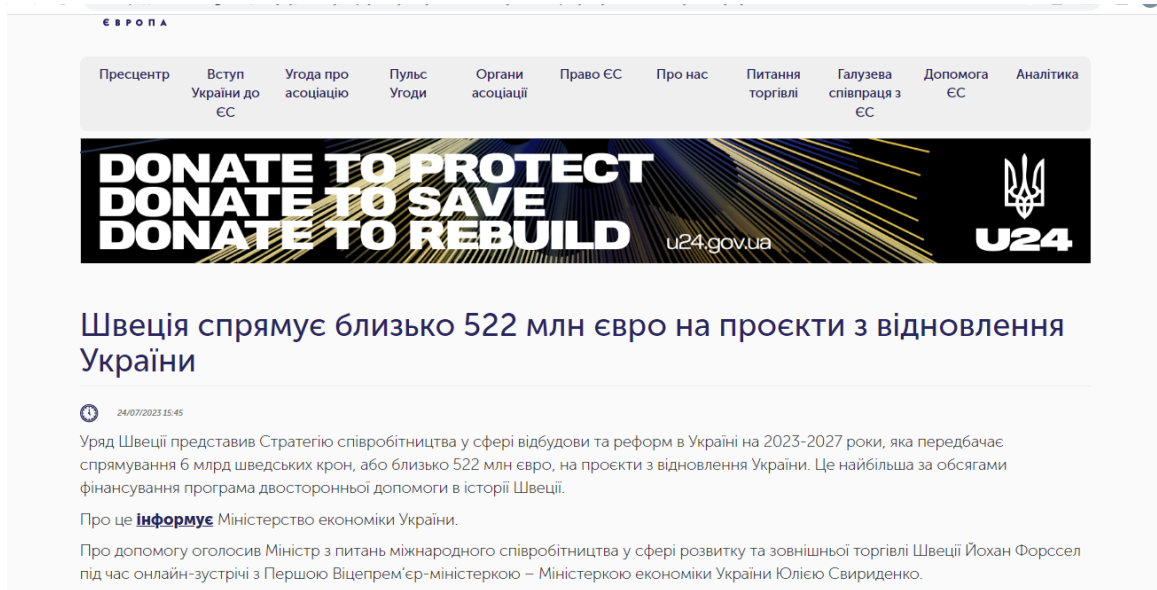

Рис. 1. Візуалізація євроінтеграційного порталу [8]

В режимі онлайн на даному державному євроінтеграційному порталі вносяться всі зміни процесів що відбуваються в контексті євроінтеграції на всіх рівнях та галузях економіки.

На державному рівні розроблено ряд заходів, щодо макроекономічної євроінтеграції.

Україна розбудовує ринкову економіку та поступово наближає свою політику до політики ЄС відповідно до основоположних принципів макроекономічної стабільності, збалансованості державних фінансів і платіжного балансу. На рисунку 2, ми представляємо органи асоціації, які відповідають за євроінтеграційні процеси на державному рівні.

Як видно з представленого рисунку задекларовано такі види структур, які відповідають за організаційний механізм євроінтеграції вітчизняних підприємств.

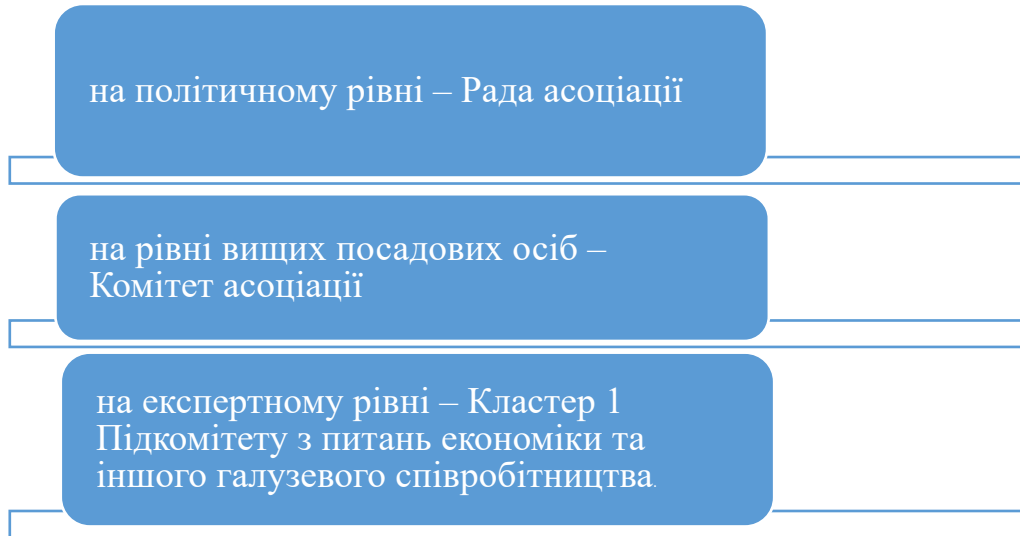

Рис. 2. Державні інституції, відповідальні за євроінтеграційні процеси*

Джерело: узагальнено авторами на основі [8]

На наступному рисунку 3 представимо відповідальні інституції за процесами механізму економічної євроінтеграції національних компаній, та очікувані результати від їх діяльності.

Рис. 3. Відповідальні державні структури за процеси євроінтеграції

Джерело: узагальнено авторами на основі [8]

Як видно з представленого рисунку основними державними інституціями за євроінтеграційними процесами покладено на:

- Міністерство фінансів України;

- Міністерство внутрішніх справ;
- Національний банк України.

На нашу думку Міністерство фінансів України буде контролювати чинне законодавство щодо дотримання виконання підписаних угод, для співпраці вітчизняних підприємств та компаній європейського простору. Щодо функції Міністерства внутрішніх справ, то це контроль за законністю, відсутністю зловживань та корупції під час виконання євроінтеграційних умов співпраці. Як показали події військового стану та вивезення зерна з українських портів, навіть є потреба залучення ЗСУ для безпеки логістики суден з українськими товарами.

І відповідно всі валютні експортні та імпорتنі операції будуть здійснюватися безпосередньо Національним банком України, або його емітентами, але під відповідним моніторингом.

На рисунку 4 візуалізуємо очікувані результати від кооперації державних інституцій, щодо євроінтеграційних процесів вітчизняних підприємств.

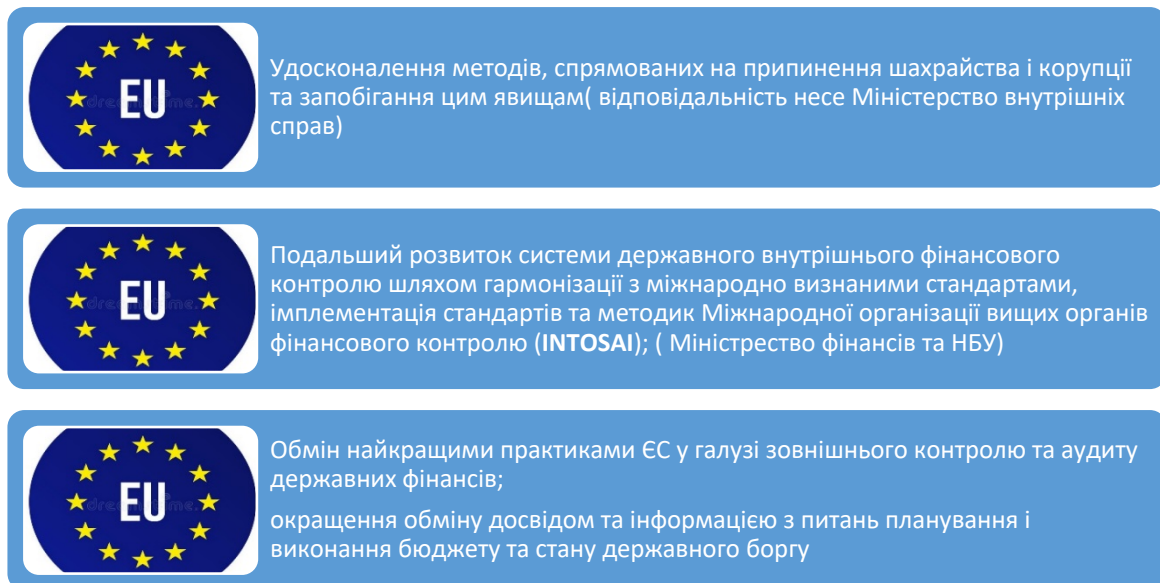

Рис. 4. Очікувані результати щодо функціонування державних інституцій по питаннях організаційно-економічного механізму євроінтеграційних процесів вітчизняних підприємств

Джерело: авторська розробка

Аналізуючи представлену інформацію ми можемо стверджувати, що саме в тісній співпраці між всіма гілками влади та профільними міністерствами України можливо здійснити програми та механізми євроінтеграції вітчизняних підприємств національної економіки. Саме 27 лютого 2017 року Верховна Рада ратифікувала Угоду між Україною та ЄС про участь держави у програмі Європейського Союзу COSME — «Конкурентоспроможність підприємств малого і середнього бізнесу» (Competiveness of Small and Medium Enterprises (COSME) [9]. Звичайно що події 2022 року, війна з росією, прийняті раніше програми тепер потрібно переглянути, але саме війна фактично прискорила всі євроінтеграційні процеси. за період 2022-2023 років Україна отримала фінансову допомогу від фінансових інституцій ЄС і світу.

Україна має зобов'язання від донорів надати до 42,5 млрд доларів США макрофінансової підтримки у 2023 році для фінансування дефіциту державного бюджету [1].

Із усіх фінансових зобов'язань партнерів на відновлення України лише 3,87 млрд доларів США відповідають потребам швидкого відновлення, яке оцінюється у 14,1 млрд доларів США. Водночас Міністр фінансів наголосив, що швидке відновлення – ключовий пріоритет, оскільки сприяє створенню безпечних умов життя для українців, а також економічному відновленню країни.

Залучене фінансування в розмірі 3,87 млрд доларів США розподіляється за пріоритетними галузями, а саме: енергетична підтримка – 837 млн доларів США, гуманітарне розмінування – 169 млн доларів США, відновлення пошкодженого житла – 25 млн доларів США, допомога приватному сектору - 206 млн доларів США та відновлення критичної інфраструктури - 2,6 млрд доларів США [9].

Міністр фінансів також наголосив, що під час Конференції з відновлення України (URC-2023), яка відбулась наприкінці червня в

Лондоні, лідери ЄС анонсували створення нового Фінансового інструменту для України (Ukraine Facility). Цей інструмент стане частиною багаторічної фінансової програми ЄС на 2024-2027 роки. Ukraine Facility буде зосереджено на підтримці макрофінансової стабільності України, сприятиме відновленню, відбудові та модернізації, а також сприятиме переходу до зеленої, цифрової та інклюзивної економіки [9].

Також нормативною базою узгоджено та задекларовано організаційний механізм євроінтеграції промисловості та підприємництва в Україні. У таблиці 2 ми систематизували нормативно-законодавчу базу, яка буде сприяти організаційному механізму євроінтеграційних процесів національних підприємств.

Таблиця 2

Систематизація нормативно-правових документів, що дозволить сформувати організаційно-економічних механізм євроінтеграції вітчизняних підприємств

Нормативно-правовий документ	Суть нормативно-правового аспекту щодо євроінтеграційних процесів електроенергетичної галузі національної економіки
Верховною Радою України прийнято Закон України	«Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», яким визначено правові засади аудиту фінансової звітності, провадження аудиторської діяльності в Україні та врегульовано відносини, що виникають при її провадженні, відповідно до права Європейського Союзу;
Верховною Радою України прийнято Закон України	«Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень» відповідно до права Європейського Союзу;
Верховною Радою України прийнято Закон України	«Про державну допомогу суб'єктам господарювання», який встановлює правові засади проведення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання, здійснення контролю за допустимістю такої допомоги для конкуренції, спрямований на забезпечення захисту та розвитку конкуренції, підвищення прозорості функціонування системи державної допомоги відповідно до права Європейського Союзу;

	визначено перелік послуг, що становлять загальноекономічний інтерес (постанова Кабінету Міністрів України від 23.05.2018 № 420);
	визначено критерії оцінки допустимості держаної допомоги на професійну підготовку працівників та на працевлаштування окремих категорій працівників та створення нових робочих місць (постанова Кабінету Міністрів України від 31.01.2018 № 33);
	визначено критерії оцінки допустимості держаної допомоги на проведення наукових досліджень, технічний розвиток та інноваційну діяльність (постанова Кабінету Міністрів України від 07.02.2018 № 118);
	визначено критерії оцінки допустимості держаної допомоги для забезпечення розвитку регіонів та на підтримку середнього та малого підприємництва (постанова Кабінету Міністрів України від 07.02.2018 № 57);

Джерело: сформовано автором на основі [2]

Наукова складова організаційно-економічного механізму євроінтеграції (ОЕМЕ) національних підприємств є важливим елементом, та складовою, при формуванні ОЕМЕ, оскільки бізнес і інвестиції тільки там працюють де діє законодавчо-нормативне поле.

Висновок з даного дослідження. Здійснивши аналіз систематизованого нами матеріалу, можна стверджувати, що механізм організаційно-економічного врегулювання євроінтеграції вітчизняних підприємств зі сторони законодавчої системи здійснюється в повному обсязі, але на нашу думку, враховуючи військову інтервенцію російської федерацію, потрібно доповнити та врегулювати всі зміни в режимі реального часу відповідно з консультаціями з нашими європейськими партнерами. Євроінтеграційні процеси промисловості та бізнесу можна вважати другим кластером. Під дією зовнішніх загроз, імплементацію та виконання дорожньої карти євроінтеграційних процесів потребує створення чіткого організаційно-економічного механізму євроінтеграції національних підприємств та компаній, який буде містити наукову складову досліджень, нормативно-правову, із покращенням існуючої законодавчої бази, особливо

в частині співпраці бізнесу та інвестування, яке потрібно на відбудову національної економіки, та повинно бути «прозорим». Тому наукові дослідження та висвітлення цих питань є надзвичайно актуальними у сучасній динаміці національної економіки. В подальших наукових дослідженнях пропонуємо сформулювати основні елементи організаційно-економічного механізму євроінтеграційних процесів, що дозволить мати чітку структуру та дорожню карту виконання завдань європейських інституцій, що дозволять імплементувати у практичну площину євроінтеграції національних підприємств, та компаній.

Література

1. Біла І. С., Салатюк Н. М. Світовий досвід державного регулювання підприємництва. Проблеми економіки. 2014. № 1. С. 26–30.
2. Денисенко М. П., Будякова О. Ю., Волощук Ю. В. Зарубіжний досвід управління персоналом. Вчені записки університету «КРОК». Серія: Економіка. 2019. Вип. 2. С. 137–144.
3. Стояненко І. В., Біленко Я. О. Розвиток малого та середнього бізнесу в країнах ЄС. Молодий вчений. 2018. № 1(53). С. 997–1001.
4. Світові моделі державного управління: досвід для України / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, С. В. Загороднюка, П. І. Крайніка, Х. М. Дейнеги. 2-ге вид. Київ : НАДУ, 2015. 612 с.
5. Король С. П. Сучасні тенденції розвитку малого бізнесу в країнах Європейського Союзу: тези доповіді Студентської конференції «Соціально-економічний розвиток України на початку ХХІ століття». Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана. URL: https://kneu.edu.ua/ua/confere_nce/conf_social_dev_ukr_12/section4/korol / (дата звернення: 04.06.2023).

6. Носик О. А. Розвиток служби управління персоналом державного органу на засадах компетентнісного підходу: дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.03 / Носик Оксана Анатоліївна; Харків. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Харків, 2018. 264 с.
7. Рудік Н. М. Економічне врядування в ЄС: розбудова в контексті сучасних викликів. Державне управління та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2020. Вип. 4 (47). С. 49–57.
8. Офіційний сайт євроінтеграційного порталу. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/> (дата звернення: 06.06.2023).
9. Україна на шляху до ЄС: реалії і перспективи. Центр дослідження Разумкова. 2022. №1-2 (187-188). URL: https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188_2022_ukr_full.pdf (дата звернення: 06.06.2023).
10. Enders A., Enders Z., Hoffmann M. International financial market integration, asset compositions, and the falling exchange rate pass-through. *Journal of International Economics*. 2018. Vol. 110. P. 151–175.
11. Fox A., King E. Growing innovation in social care. *National Voices*. 2019. URL: <https://www.nationalvoices.org.uk/blogs/growing-innovation-social-care> (дата звернення: 06.05.2023).
12. Langer A., Eurich J., Güntner S. Innovation in Social Services. A Systematizing Overview based on the EU Research Platform INNOSERV. 2019. URL: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-658-05176-1> (дата звернення: 04.06.2023).
13. Results in Brief. Innovative Social Services platform. URL: <https://cordis.europa.eu/de> (дата звернення: 04.06.2023).
14. Putra F. Perspective 1: Crisis Management in Public Administration. *Planning Forum UT*. URL: <https://cutt.ly/WKHfMUI> (дата звернення: 05.03.2023).

15. Havas A., Molnár G. A Multi-Channel Interactive Learning Model of Social Innovation. CERS-IE Working Papers. Budapest : Institute of Economics, CERSURL. 2020. Vol. 24. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3621381 (дата звернення: 05.03.2023)
16. A Strategic Compass for the EU. URL: https://www.eeas.europa.eu/eeas/strategic-compass-eu-0_en (дата звернення: 20.06.2023)
17. European Recapitalization Incentive Program (ERIP). 2021. URL: <https://www.state.gov/european-recapitalization-incentive-program-erip> (дата звернення: 05.03.2023).
18. EU steps up action to strengthen EU defence capabilities, industrial and technological base: towards an EU framework for Joint defence procurement. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_3143 (дата звернення: 20.05.2023).

References

1. Bila I. S., Salatiuk N. M. Svitovyi dosvid derzhavnoho rehuliuвання pidpriemnytstva. Problemy ekonomiky. 2014. № 1. S. 26–30.
2. Denysenko M. P., Budiakova O. Yu., Voloshchuk Yu. V. Zarubizhnyi dosvid upravlinnia personalom. Vcheni zapysky universytetu «KROK». Serii: Ekonomika. 2019. Vyp. 2. S. 137–144.
3. Stoianenko I. V., Bilenko Ya. O. Rozvytok maloho ta serednoho biznesu v krainakh YeS. Molodyi vchenyi. 2018. № 1(53). S. 997–1001.
4. Svitovi modeli derzhavnoho upravlinnia: dosvid dlia Ukrainy / za zah. red. Yu. V. Kovbasiuka, S. V. Zahorodniuka, P. I. Krainika, Kh. M. Deinehy. 2-he vyd. Kyiv : NADU, 2015. 612 s.

5. Korol S. P. Suchasni tendentsii rozvytku maloho biznesu v krainakh Yevropeiskoho Soiuzu: tezy dopovidi Studentskoi konferentsii «Sotsialno-ekonomichni rozvytok Ukrainy na pochatku KhKhI stolittia». Kyivskiy natsionalnyi ekonomichniy universytet imeni Vadyma Hetmana. URL: https://kneu.edu.ua/ua/confere_nce/conf_social_dev_ukr_12/section4/korol/ / (date of access: 04.06.2023).
6. Nosyk O. A. Rozvytok sluzhby upravlinnia personalom derzhavnoho orhanu na zasadakh kompetentnisnoho pidkhodu: dys. ... kand. nauk z derzh. upr. : 25.00.03 / Nosyk Oksana Anatoliivna; Kharkiv. rehion. 1. in-t derzh. upr. Nats. akad. derzh. upr. pry Prezydentovi Ukrainy. Kharkiv, 2018. 264 s.
7. Rudik N. M. Ekonomichne vriaduvannia v YeS: rozbudova v konteksti suchasnykh vyklykiv. Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia: zb. nauk. pr. Dnipro : DRIDU NADU, 2020. Vyp. 4 (47). S. 49–57.
8. Ofitsiinyi sait yevrointehratsiinoho portalu. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/> (date of access: 06.06.2023).
9. Ukraina na shliakhu do YeS: realii i perspektyvy. Tsentr doslidzhennia Razumkova. 2022. №1-2 (187-188). URL: https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188_2022_ukr_full.pdf (date of access: 06.06.2023).
10. Enders A., Enders Z., Hoffmann M. International financial market integration, asset compositions, and the falling exchange rate pass-through. *Journal of International Economics*. 2018. Vol. 110. P. 151–175.
11. Fox A., King E. Growing innovation in social care. *National Voices*. 2019. URL: <https://www.nationalvoices.org.uk/blogs/growing-innovation-social-care> (date of access: 06.05.2023).
12. Langer A., Eurich J., Güntner S. Innovation in Social Services. A Systematizing Overview based on the EU Research Platform INNOSERV.

2019. URL: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-658-05176-1>
(date of access: 04.06.2023).
13. Results in Brief. Innovative Social Services platform. URL:
<https://cordis.europa.eu/de> (date of access: 04.06.2023).
14. Putra F. Perspective 1: Crisis Management in Public Administration.
Planning Forum UT. URL: <https://cutt.ly/WKHfMUI> (date of access:
05.03.2023).
15. Havas A., Molnár G. A Multi-Channel Interactive Learning Model of Social
Innovation. CERS-IE Working Papers. Budapest : Institute of Economics,
CERSURL. 2020. Vol. 24. URL:
https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3621381 (date of
access: 05.03.2023)
16. A Strategic Compass for the EU. URL:
https://www.eeas.europa.eu/eeas/strategic-compass-eu-0_en (date of access:
20.06.2023)
17. European Recapitalization Incentive Program (ERIP). 2021. URL:
<https://www.state.gov/european-recapitalization-incentive-program-erip>
(date of access: 05.03.2023).
18. EU steps up action to strengthen EU defence capabilities, industrial and
technological base: towards an EU framework for Joint defence
procurement. URL:
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_3143 (date of
access: 20.05.2023).